

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

ASSAMBLEA REPUBLICANA DE MADRIT

El senyor Salmerón sortint de l' Assamblea.

JA HI ANIRÉM A VALENCIA

EL projecte era hermós. Honrar Catalunya l' Assamblea regionalista valenciana, que significa 'l despertar de una antiga y gloriosa regió germana en els anhels patriòtics de la Solidaritat, envianthi un gran trasatlàntich abarrodat d' entusiastas regionalistas catalans desitjosos de sellar ab una abraçada de germanor un aconteixement tan memorable, era, en veritat, una idea magnífica, no sols per la seva significació, sino també per la forma espléndidament pintoresca que havia de revestir.

Y no obstant, no ha pogut ésser realitzada, y no per falta, sino per sobra d' entussiasme.

Els elements que desde bon principi aplicaren tots els seus esforços á ferla fracassar, prengueren peu del creixent entussiasme dels regionalistas catalans per exagerar la nota del insult y de las amennas. Donava pena llegir las diatribas estampadas en un periódich valenciá, que pretén representar el *summum* de la llibertat democrática, dirigidas no tan sols contra 'ls expedicionaris catalans, sino contra Catalunya entera. Ab dir que aquell periódich malehía 'l recort del gran monarca que al conquistar á Valencia la dotá de las més preuhadas llibertats, y 's planyía de que 'ls moros haguessin sigut expulsats de aquella terra, n' hi ha prou pera comprendre 'l motiu de una obcecació genuinament africana. Y no 's podrá ofendre 'l tal periódich de aquesta alusió, ja qu' ell mateix se demostra anyoradís de la civilització alarba... que tal com ell la comprén la practica. Es de lamentar que 'l califa Blasco Ibáñez, novelista de miras ultra-progressivas, en el palech de la premsa estiga tan mal servit.

Bé es veritat que l' idea de la Solidaritat, que aquí á Catalunya ha aniquilat el caciquisme monárquich, entranya un gran perill pel caciquisme radical entronisat desde fa molt temps en la ciutat del Turia. Un caciquisme parió del que á Barcelona tractava de montar el redemptor del poble, y que tampoch va poder resistir la formidable empenta solidaria.

Quan ens feyam cárrech del llenguatge desentonat, furiós, agressiu, amennassador, brutal, dels caciquistas radicals; quan veyam que no reparavan ni en insultar el sentiments hospitalaris de una ciutat noble y culta, no podíam menos de dirnos pera nosaltres mateixos:—Mol perdut deuen veure 'l seu plet, quan á uns medis tan inaudits apelan pera defensarlo.

Perque 'l perdre la serenitat y 'l seny implica temor, y la por será sempre por per més que se la disfressi ab las extremituts de las bravuconadas y del matonisme.

Vosaltres, blasquistas, no ho neguen; teniu por, no del vostre enemich natural Soriano, que tants disgustos vos ha donat: la teniu de la infiltració del esperit solidari en l' ánima del vostre poble, perque jutjant per l' exemple de Catalunya sabeu de sobra que 'l día que aixó succeheixi, y á la fi succehirá sense que hi haja forsa humana que ho pugui impedir, aquell día s' haurá acabat per sempre més el vostre predomini.

*
*
*

De las discordias intestinas entre en Blasco Ibáñez y en Soriano, qué n' hem de fer nosaltres? ¿qué

li importan á Catalunya? ¿Quán ni cóm els catalans ens hi havém inmiscuit?

Si en Soriano se 'ns ha fet simpátich es sols per las sevas valentas campanyas regionalistas. Avants d' empéndrelas ens era del tot indiferent. Mes ¿per qué no las empenia en Blasco Ibáñez, que á sa qualitat de fill de Valencia, reuneix antecedents federalistas, y que com á literat, s' ha fet un nom com autor de *La Barraca* y altrás novelas de assumpto regional? Segurament que no las va empendre, no per falta de inclinació natural, sino perque 'l seu antagonista, més llest, va guanyarlo per má. No es el primer cas de sacrificar un home las propias conviccions á una passió irreflexiva y avassalladora. En Blasco 's diría, ó 'ls qu' en lloch de seguirlo l' impulsan, li farían dir:—*Con qué* en Soriano s' ha fet regionalista? Donchs jo 'm declaro enemich del regionalisme, y aixís ens trobarém sempre cara á cara.

Pero ¿quina culpa tenim nosaltres de aquest error?

L' any passat en Soriano convidá á la Junta de Solidaritat catalana á anar á Valencia á fer un esclat de propaganda. Preveyent que aquesta iniciativa podia ser mal interpretada, la Junta de Solidaritat decliná aquella invitació. Pero ara que la iniciativa ha partit d' elements neutres de la mateixa Valencia ¿quin motiu hi havia per desairar el convit dels iniciadors de l' Assamblea? Allá podia anar Catalunya, dignament, no á fer sorianisme, ni anti-blasquisme, sino á cooperar en un acte important de carácter general; allá podia anar sense que ningú, racionalment, desapassionadament, hi tingués res que objectar: allá podia anar, al amparo de la Lley que reconeix la perfecta licitud de aquesta classe de manifestacions... sempre que á Valencia, com creyém, regeixin las mateixas lleys qu' en lo restant d' Espanya.

No sé com compaginarán els soliviantats blasquistas, las ideas democráticas de que tant blasonan, ab l' oposició brutal y desenfrenada á la germanívola y pacífica excursió marítima dels regionalistas catalans, ab l' amennassa de rébre'ls á tiros, proporcionant á la hermosa ciutat un día de dol.

Naturalment, que del dit al fet hi ha sempre una gran distancia. Ab tot y la sorollosa exasperació de aquells insensats, l' expedició s' hauría portat á terme contant, com se contava, ab l' apoyo decidit y entussiasista de la inmensa majoria del poble valenciá; pero en aquest punt va entrar en escena un nou element, el govern.

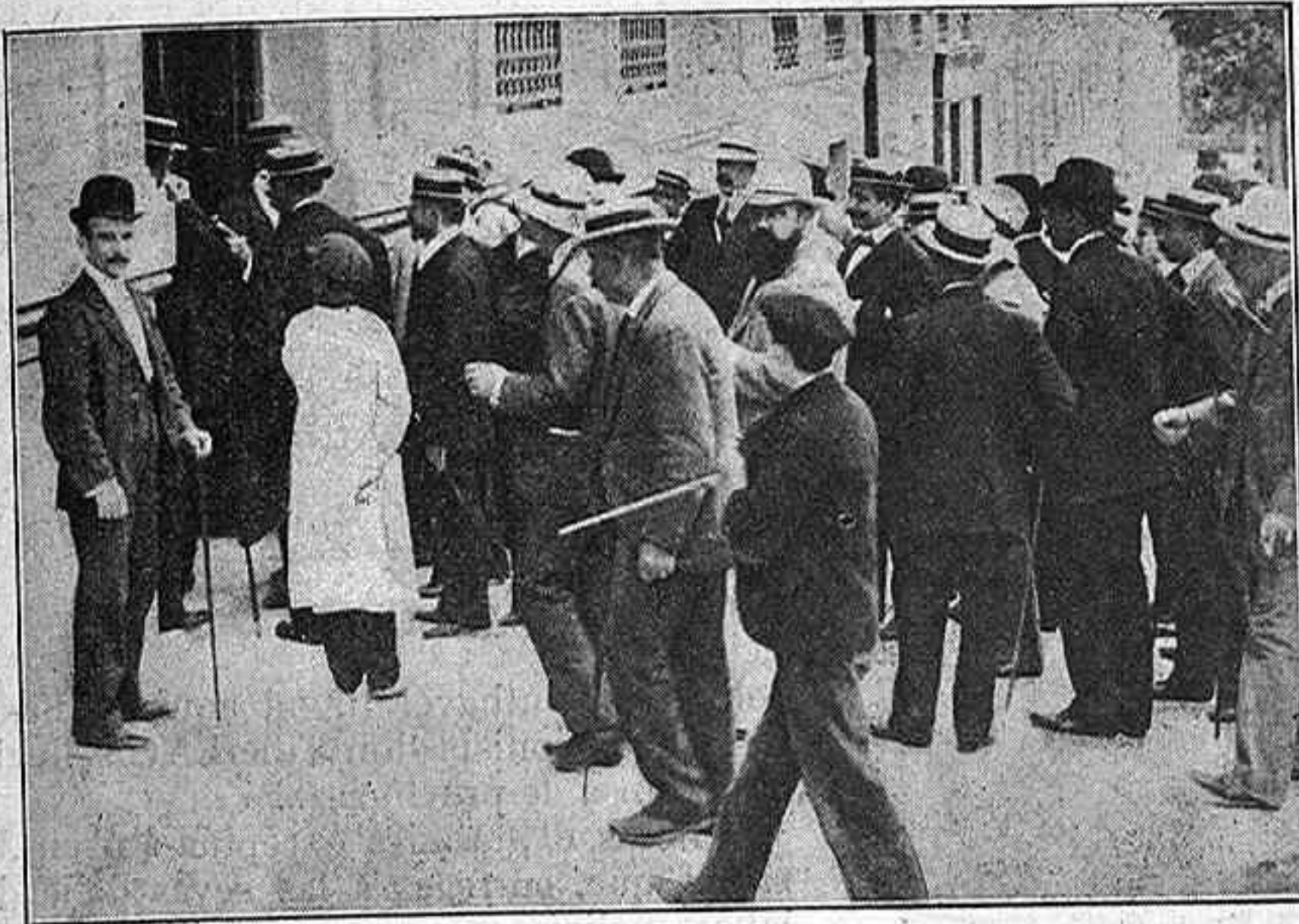
Y 'l govern, exagerant calculadament las proporcions del anunciat conflicte, y atribuhint als excursionistas catalans la *responsabilidad moral* de lo que pogués succehir, va lograr que aquests desistissen del seu hermós projecte.

*
*
*

Nosaltres absolém de tota responsabilitat als que baix la pressió del govern, se resignaren á prescindir del seu propósit. La sola idea de que 'ls que venen obligats á amparar als ciutadans en l' exercici de un dret, donguin á comprendre que quan siga arribada l' hora de pegar pegarán de ferm y sense mirar á qui, basta y sobra pera deixar al govern tota la gloria de unas tals declaracions. De moment se gaudirán d' ellas els que amennassavan ab la perturbació del ordre públich; pero davant de aquest acte de solidaritat anti-solidaria, el judici seré de las personas desapassionadas, s' afermará més y més en la rahó suprema que ha engendrat y farà cundir per tot Espanya l' admirable moviment de Catalunya.

Tothom dirá que 'ls governs que aixís procedeixen, son governs impossibles. Y la propaganda dels

ASSAMBLEA REPUBLICANA DE MADRIT

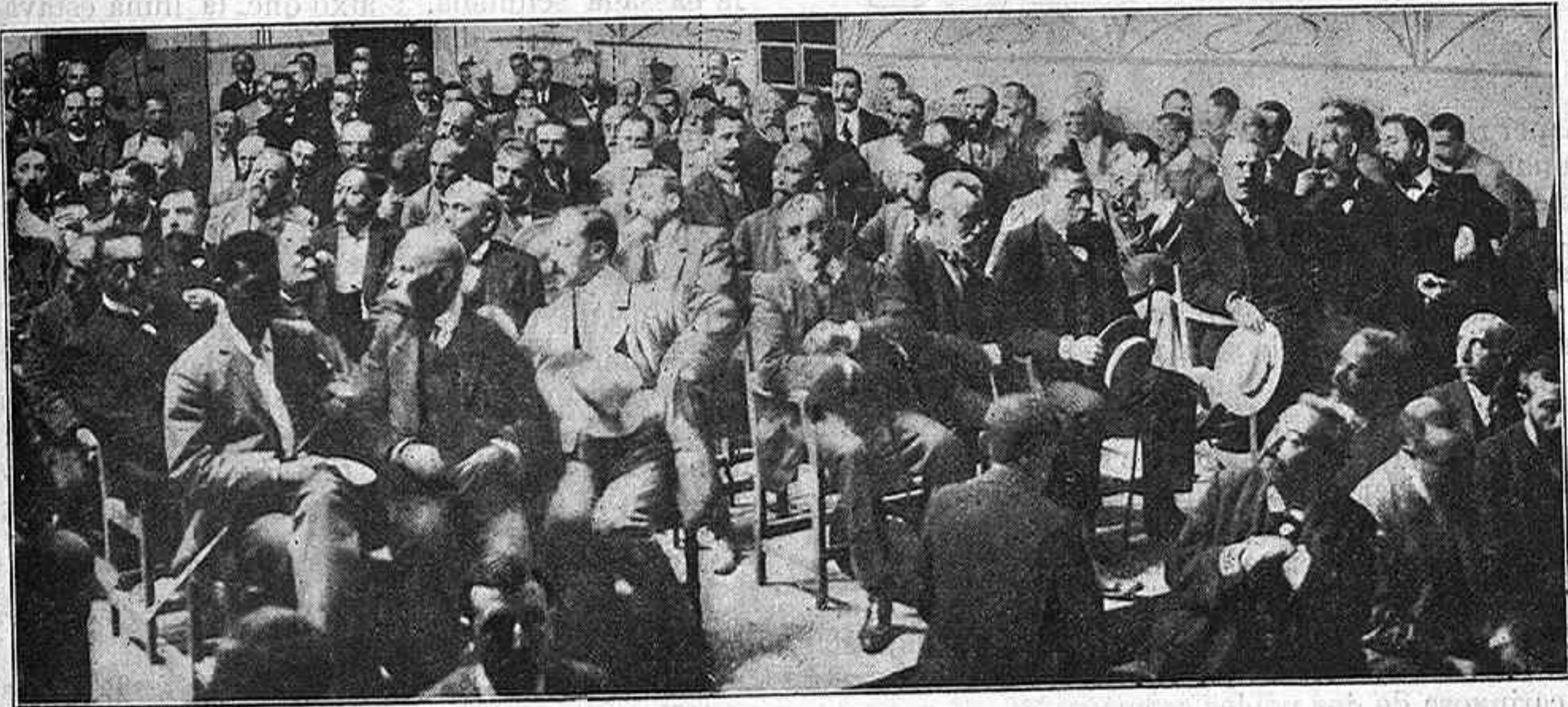
Un grup d'amichs esperant al senyor Salmerón.

fets sempre més efíacs que la verbal y l'aparatososa surtirà 'l seu efecte. De manera que 'ls regionalistas catalans desistint del seu viatge marítim y fundant aquest desestiment en son desitj de no tacar ab sanch la puresa de la causa solidaria, han realisat un acte de serenitat, de bon seny y de noblesa de cor més hermós, ja que no tan vistós, que si haguesin persistit en atracar al port del Grau, passant per tot.

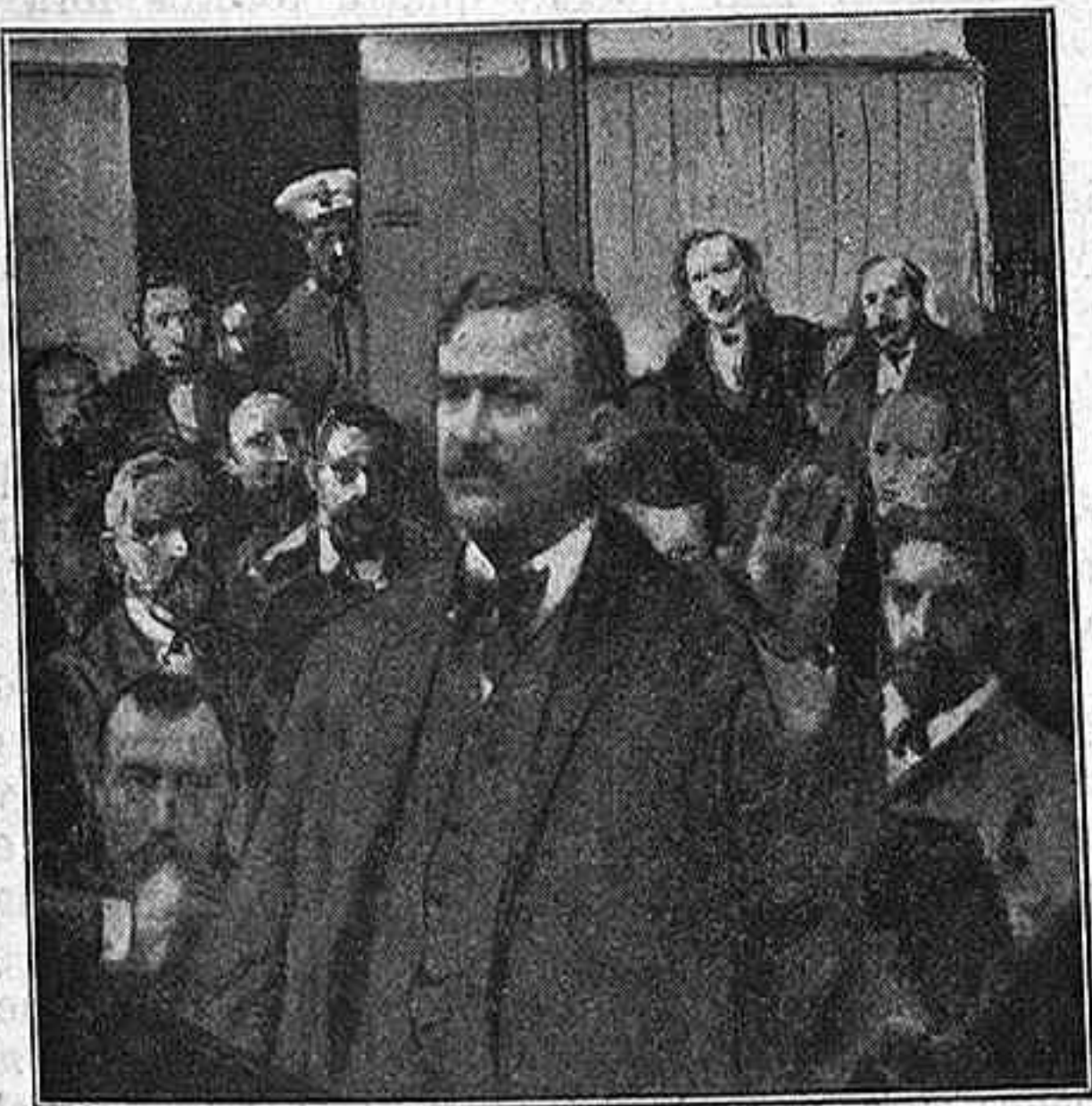
Encare que res hagués succehit —com s'ha vist més tart— han obrat perfectament, qu'en aquests cassos de consciencia pública els enganyadors passen á ser sempre 'ls enganyats.

*
*

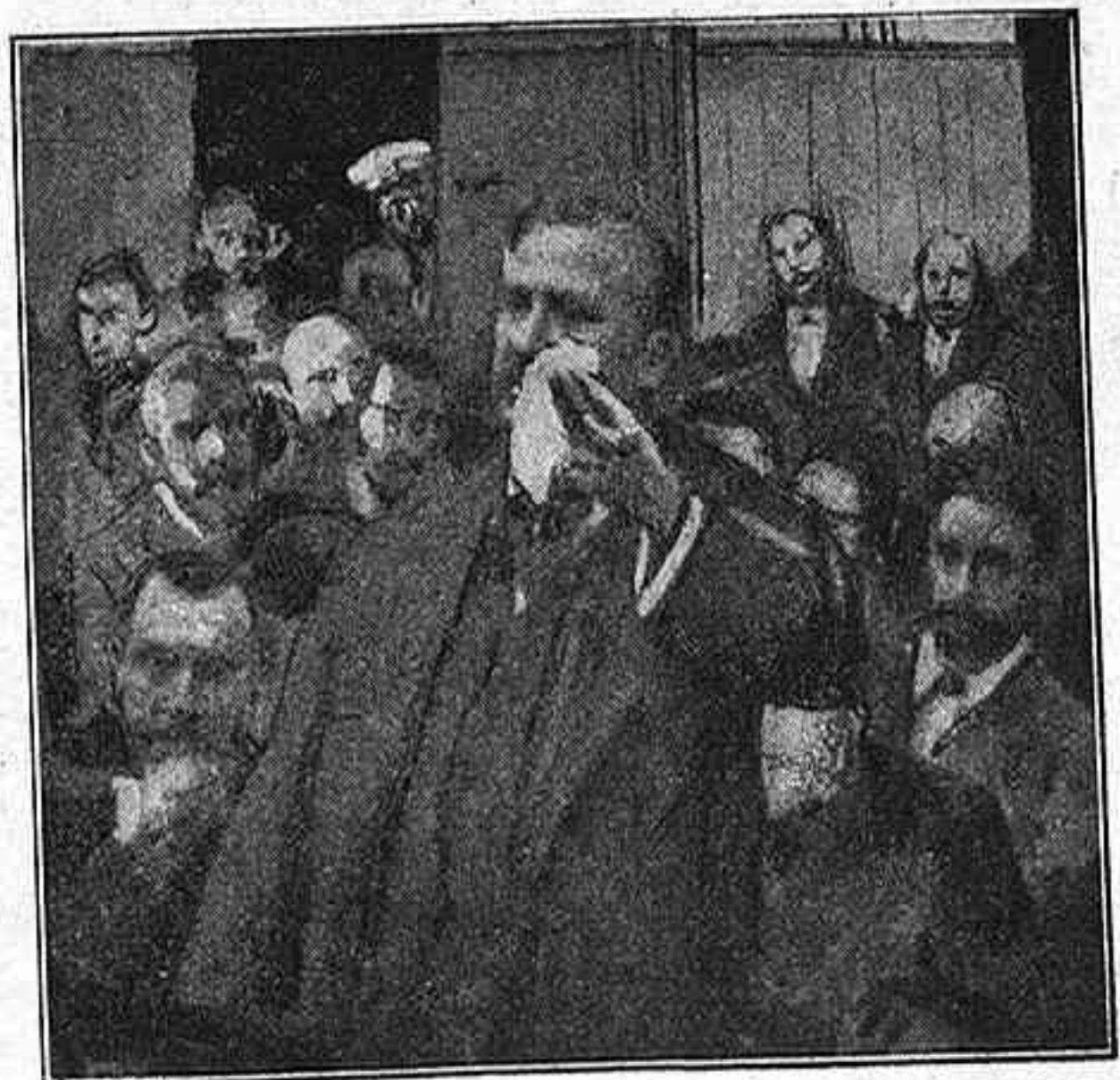
De totes maneres l'Assamblea ha sigut celebrada, y 'ls que tractavan de pertorbarla han fet un

Una sessió.

En Lerroux comensa á parlar.

En Lerroux plora.

paper ridícul, ab las sevas bravuconadas y ab els seus conats agressius sense conseqüències. Valencia 'ls anonada ab el seu despreci. Els pochos trets que s'han atrevit á disparar els hi han sortit per la culata.

En tant la Solidaritat valenciana es ja un fet. Ella creixerá y cumplirá la seva missió redemptora, com l'ha complerta á Catalunya y á tot arreu ahont s'estableixi. Y no hem de tardar molt á veure, com la voluntat soberana del poble de Valencia, superior á totas las miserias de bandería, per veu de una corporació municipal, intérprete fidel de la vida nova y sana de aquella ciutat hermosa, rectificará l'odiós desaire dels regidors blasquistas, invitant á Catalunya á depositar en el monument del rey conquistador l'hermosa corona que simbolisa l'unió estreta y carinyosa de dos pobles germans.

P. DEL O.

VICTORIAS

XVI

Han passat els anys
y ab ells els afanys
de ma juvenesa.
Han passat els anys...
Més que 'ls desenganys
podrá m'ardidesa.

No 'n duptis pas, no.
Si ha mort l' ilusió
no ha mort ma grandesa...
No 'n duptis pas, no:
¡com era, soch jo!
¡Viu ma juvenesa!

J. OLIVA BRIDGMAN

¿Camí de l'abolició?

Fent la natural salvetat per lo que respecta als seus sentiments humanitaris, ¡quins moments més

deliciosos deu haver tingut aquests días el ferm abolicionista don Tiberi Avila llegint la premsa de provincias!..

A horas d'ara, si s'exceptúa á n' en *Memento*, que, entregat á las sevas delicadas labors policíacas no corre perill, potser no hi ha á Espanya un sol torero en plena possessió dels seus ossos y palpissos.

Tremenda ha sigut pels deixebles de Cúchares la passada senmana. Y aixó que la lluna estava en *Capricorní*, constelació que forsosament ha de ser favorable á las banyas. ¿Qué hauria succehit, deus piadosos, si arriba la lluna á trobarse en *Aquari* ó en *Piscis*, *trusts* d'estrellas als quals deu ser tan indiferent la tauromaquia com á un cunill de bosch la puja ó la baixa dels cambis?...

* *

He perdut el compte de las plassas que aquests días s'han vist trágicament regadas per sanch torera... ¿Per qué el Govern que ab tan solícit interés porta un registre dels barcos qu'entran y surten dels ports, no 's cuyda també de dirnos ab tota exactitut el número de toreros qu'entran y surten de las enfermerías?...

Probém de passar llista...

A Murcia ha resultat gravement ferit el *Cocherito* de Bilbao.

A Almería rebé de ferm el *Chiquito* de Begonya.

A Haro la víctima ha sigut un banderillero.

A Barcelona el *mestre* Fuentes sofreix un *achuchón* que l'obliga á anar al rebost de las medicinas.

A Alicante han quedat quatre toreros fora de combat.

A Sevilla n'hi han quedat cinch...

Si davant d'aquests espelusnants datos l'Asociació Abolicionista de las corridas de toros no senyala ab pedra blanca la fetxa del 30 de juny, ¿quán espera ferho?

* *

Perque, hi ha que dirho sense atenuants ni hipocressías: la propaganda oral contra las festas taurinas no ha donat fins ara resultats massa satisfactoris.

Cert que 'ls apóstols de l'abolició han predicat ab veritable entusiasme; pero... han predicat en desert. Repetidas vegadas s'ha donat el cas de verificarse al dematí un formidable *meeting* contra els toros y celebrarse á la tarde una corrida ab la plasa plena de gom á gom.

Posada la lluyta en aquest terreny, ¿quán s'acabaría la batalla?... May. Els enemichs de la *fiesta nacional* vinga predicar, l'*afición* vinga no escoltársels; passarian días y días, y mesos y anys, y l'abolició, que tantas horas de dormir ha robat á don Tiberi,

COMPTES

continuaría essent un somni, una aspiració molt hermosa, pero eternament condemnada á no passar de la categoria de hermosa aspiració.

En cambi, ¡quín avens no significa en la propaganda abolicionista el resultat de las corridas d'aquesta senmanal... Deu, dotze, quinze toreros á la enfermería representan pera la *fiesta nacional* un cop més terrible que cinquanta *meetings* y doscentas arengas arrebatadoras.

Sí: no hi ha *diestro* que no ho sápigam ni aficionat que no ho confessi: jamay el més admirable discurs será tan eloqüent ni de tan pràctichs resultats com la banyada d'un miura.

* *

Jo sempre ho he cregut aixís. L'abolició de las corridas, més que empresa dels homes ha de ser obra dels toros. No es qüestió de retórica, sino de *hule*.

D'unas sabias reflexions, per bellament exposadas que siguin, pot molt bé no ferse'n cabal; pero ¿quí resisteix l'efecte *persuassiu* d'unas banyas punxagudas qu'envían á un home á la Casa de Socorro ab el cap badat y las costellas fora de puesto?

Baix aquest punt de vista,—y consti que jo no vull mal á ningú—es el balans del passat diumenge un gran pas en el camí de la supressió de las corridas de toros.

Perque contra aquesta argumentació no hi ha réplica possible: si avuy quedan inutilisats vuyt toreros, y demá se'n inutilisan deu y passat demá se'n inutilisan quinze, ¿quí sortirà á l'arena, qui torejará?

Morta la cuca, mort el verí. Acabats els sacerdots, no hi ha més remey que tancar el temple.

Com aquell governador civil que pera acabar d'un cop ab els escura-butxacas que infestavan la capital de la seva insula, proposava com á remey radical que ningú dugués rellotge, portamonedas, cartera ni res de valor, jo soch de parer que pera acabar ab las corridas de toros no hi ha res tan segur com suprimir els toreros.

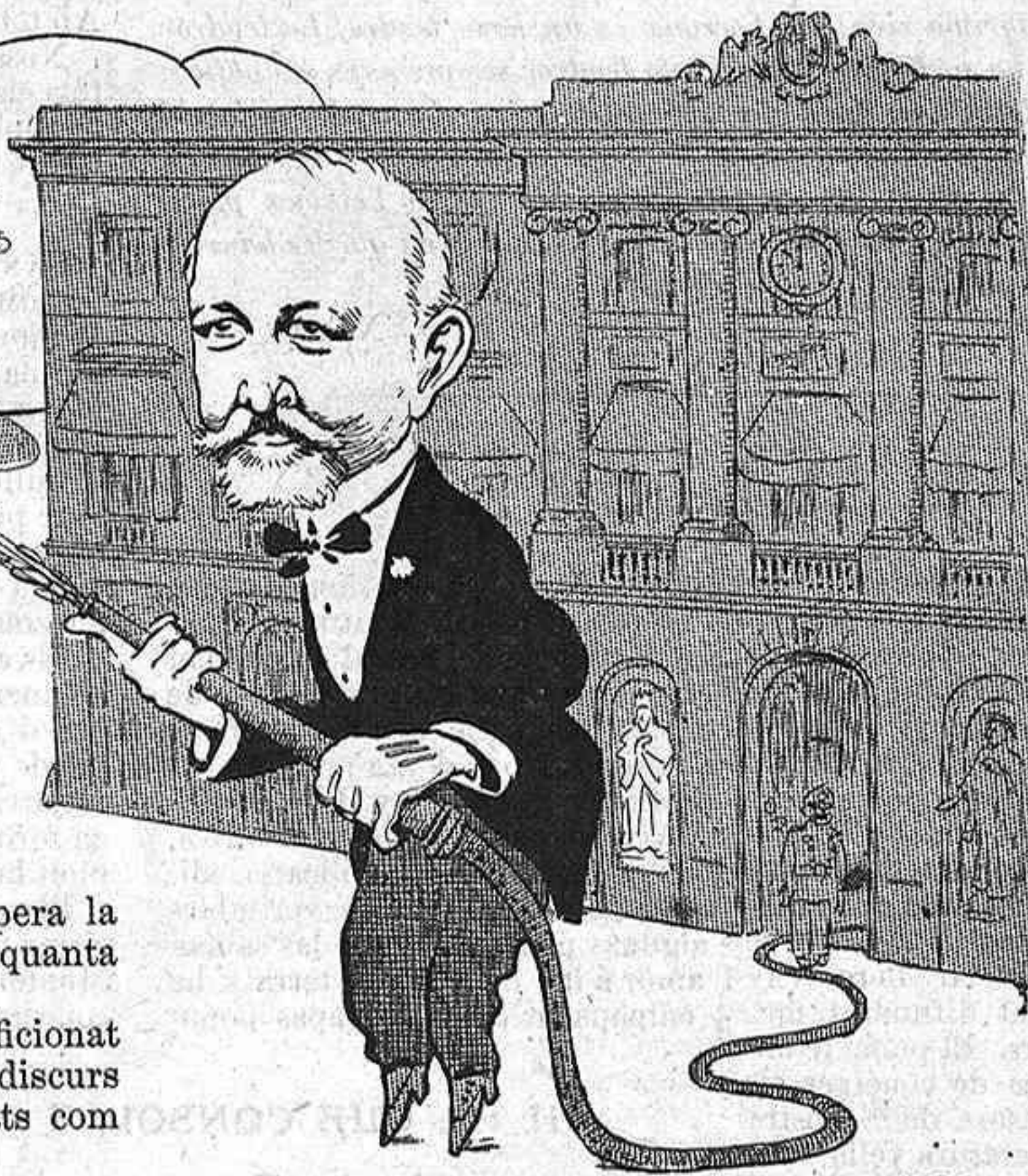
Y á jutjar per las senyas, gracias al concurs dels *veraguas* y *ls saltillos*, el moment en que aixó succeheixi no es gayre lluny.

¡Sería curios ¿veritat? que lo que no han pogut conseguir els homes ho logressin las bestias!...

A. MARCH

ANEMHI

Anemhi, vida meva,
anemhi á la montanya;
fugim de las miserias
d'aquesta vida ingrata.
Allí milló's respira,
allí son purs els ayres.

—Vés parant, Diputació,
que tot aixó va per tú;
d'ara endavant la Pubilla
no vol deure ré á ningú.

Allí es hont se disfruta
la vida veritable.

L'olor de la floresta,
el remoreig de l'aygua,
l'ombrívola boscuria
hont n'ha l'aucellada,
que aixís que 'l sol s'enfila
ab entusiasme canta
las galas de Natura.

¡Qué hermós es ma estimada!

Anemhi desseguida,
deixém aquesta farsa,
deixém aquesta terra
que 'ns es per tot ingrata.

Fugim de la mentida,
fugim de la gatzara
y anemse'n á la vida
tranquila, solitaria,
sublím, hont no hi ha envejas
que fan corrompre l'ánima,
ni odis, ni malicias,
ni desenganys que matan.

Allí tot es poesia,
tot es tan pur com l'ayre.
Anemhi, vida meva,
no sentis anyoransa.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

GLOSARI

El glosador parlarà poc aquesta setmana perquè està trist. Ha vist plorar a n'en Lerroux a l'Assamblea, i no hi ha res tant trist com veure plorar a n'en Lerroux. Quan un home com en Lerroux, tant fort, tant ample, tant corpulent, tant campechano i tant burgès, plora, és que la llàgrima's desborda i arriba als ulls dels homes... sapats. En

Lerroux té cor, ja no'n podem dubtar. Ho ha demostrat a llàgrima viva! En Lerroux és un home tendre! La tendror li ha sortit pels ulls!, i tota tendror sempre'ns és simpàtica. Plora, Lerroux!, que motius tens pera plorar. Plora també amb en-Lerroux, oh poble!, que encara'n tens més que ell de motius! Plorem tots plegats de que en Lerroux plori, i anem preparant altres llàgrimes, que prou que les haurem de menester el dia que en Lerroux no plori!

XARAU

LLIBRES

HISTORIES D'ALTRE TEMPS. *Textes catalans antics, transcrits en ortografia moderna,* per R. MIQUEL Y PLANAS.—Revelació de la importància del actual moviment de Catalunya es el lloable afany que avuy s'observa de purificar y enfortir el nostre llenguatge, acudint al efecte á las obras mestras de l' antigor. No es d' ara precisament aquesta noble tasca. En Bofarull, en Pelay Briz, en Gayetà Vidal y en Marián Aguiló, pera no citar-ne d' altres, al comens del nostre renaixement literari, publicaren edicions modernes d' obras antigues, imposantse veritables sacrificis, que tan sols algunas personas ilustradas sabían apreciar. Pero avuy l' amor á las cosas de la terra s' ha anat difundint, fins á empaparse d' ell las capas popu-

lars. El poble té ansias de conèixer els tresors de la nostra literatura vella, que permaneixían olvidats, comprenent tota la seva trascendencia en l' ordre de la plena restauració y afiansament de la personalitat catalana.

El Sr. Miquel y Planas, ab sas *Histories d' altre temps*, vé, donchs, á donar satisfacció completa á n' aquest desitj que s' ha fet ja popular. Populars son sas edicions, y á un preu módich, que las fa assequibles á totas las butxacas. Y ab tot están fetas á conciencia. El primer volúm comprén las obretas: *Valter y Griselda; La filla del rey d' Hongria; y Paris y Viana.* Y ompla el segon l' obra famosa *Lo somni d' en Bernat Metje.*

El transcriptor las fa precedir d' un estudi complet bibliogràfic y analítich de cada una, senyalant sos punts de contacte y sas diferències ab altres produccions de la mateixa época y posant de relleu totas las circumstancies de las mateixas dignas de ser apreciadas. En el text hi figuran abundosas notas, senyalant variants y expressant el sentit de certas paraulas antigues que, ab tot

y ser molt castissas y expressivas, han caygut en desús. Ab tot aixó presta un gran servey á la filologia catalana. Nosaltres voldríam veure aquests llibres en mans de tots els fills de Catalunya, ja que en ells l' esperit hi troba esplay y delectació y l' amor á nostra literatura y á nostre llenguatge, motius grats de purificació y fermesa.

CÀNTIC DELS CÀNTICS, precedit d' **ELS JARDINS DE SALOMÓ.** Obra póstuma de JACINTO VERDAGUER.—L' immortal poeta esculpí els recorts del seu viatge á Palestina, describint, com sols podfa ferho la seva mística ploma, els vergers d' Oved-Ocuthas. Y prenent el *Càntich dels càntichs de Salomó*, els traduhí al nostre llenguatge... ó millor dit els *catalanisá*. Perque, en veritat, pel seu ayre popular, semblan engendrats y nascuts en la nostra terra, tenint més el caràcter d' una paráfrassis que l' d' una fidel y rigurosa traducció. Aixís y tot ofereixen un gran encís.

Els coleccionistas de las obras póstumas del gran poeta, ab meritoria honradés, no donan com á definitiu el treball d' en Verdaguer. El trobareu entre sos manuscrits plé de variants y d' aquestas triaren pera l' text las que jutjaren millors, no emperó sense consignar las altras, en forma de nota. Aixís y tot el treball del poeta resulta molt hermós.

El volúm va precedit d' algunas notas sobre l' misticisme d' en Verdaguer, degudas al crítich D. Manuel de Montoliu, en las quals, á través de certa imprevisió de concepte, s' hi insinuan punts de vista molt interessants.

HI HA QUE CONSOLAR ALS AFLIGITS

—No ploris, maco, que la dida t' estima y t' deixarà obrir suscripcions, y jugar á meetings y estrenar tants jipis com vulguis.

GÉNESIS Y FUNCIÓN DE LAS LEYES PENALES, por M. A. VACCARO.—Molt discutida sigué desde la seva aparició en 1889 l' obra del ilustre catedràtic de la Universitat de Roma. D' atrevidas sigueren calificadas algunas de las sevas teorías, tan apartadas de la vella escola jurídica com de l' escola positivista moderna, y aixó ha donat lloch al prólech del mateix autor que ilustra la edició espanyola.

L' obra, ab tot y els grans progressos realisats en la ciencia antropológica, s' manté en peu y en ella s' hi troba un rich continent d' erudició y un tresor de nobles aspiracions encaminadas á la realisació de la justicia y del progrés dels pobles.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Tiefland (Terra baixa).—Prólech de la traducció alemana de la famosa obra d' en Guimerá, y que fou cantada, com á ópera, en el *Landestheater* de Praga. Se deu aquest curiós treball á D. Benet R. Barrios.

... *Los pastores de Nazaret.* Idili en quatre actes y vuyt

AMENITATS BARCELONINAS

—Ja ho veuen, senyors: teníam un Hospital Clínich; ara tindré un Hospital Cómich-Politécnich.

quadros, en vers, original de Joan Casas y Serra.—No consta en l' exemplar que haja sigut representat.

L'ànima en pena. Juguet cómich, en prosa, de Joseph Asmarats.—Estrenat en el Teatre Pabelló-Tetuán en el mes de maig últim.

RATA SABIA

Tocant á morts

—¿No sents com tocan á morts?
 —Si que ho sento. Ara pensava per quí tocan.
 —¿Que no ho sabs?
 Per una noya molt maca, víctima del mal d' amor.
 —¿Del mal d' amor? ¡Quína llástima!
 —Sembla que 't burlas...
 —No tant; pro trobo la cosa extranya.
 —El cas no es extrany, es trist, d' una tristesa que espanta. Tu may t' has enamorat, no coneixes la desgracia, el teu cor apenas sent, y per xó parlas com parlas.
 —T' expressas bé. Tens rahó.
 —¡Vaya si la tinch! Sobrada. Jo el mal d' amor el comprench porque he sigut part en causa. Jo he sofert, jo he estimat, jo he sentit las cruels fibladas del meu cor anyoradís. Per xó compadeixo als altres. Morir d' amor ¡qu' es amarch! ¡qu' es horrible!... Jo estimava, y á las portas de la mort

vaig arribá una jornada, pero no las vaig passar... Devían estar tancadas... Si se m' haguessin obert, si hagués conservat, mort, l'ànima y viscut en l' altre món que las religions proclaman, jo content no hauría estat del cel, dels sants ni dels àngels, y hauría acusat á Deu y d' aquella dolça estancia n' hauría fet mil bocins, si hagués pogut trossejarla, per fer d' eix modo patents mos sentiments, ma venjansa, per no haver pogut donar el meu cos y la meva ànima á la prenda del meu cor, á la dona que 'm matava.
 —¿Aixó haurías fet, ateo?
 —Sí, tot aixó.

—¡Oh! calla, calla, semblas un desesperat.
 —¿No tens l' amor que anhelavas?
 —Els que 'ns ha ferit l' amor tením l' ànima malalta.
 —¿No soch teva?... Ens estimém..
 —Es vritat, no ho recordava.
 —Y quin modo de parlar, estich tonta, emocionada.
 ¿Creurías que m' has fet por?
 —Aixó ho farán las campanas...
 ¿No las sents com van tocant per la noya enamorada?

ANDRESITO

NOVETATS

Ultimament la companyia de la Guerrero ha estrenat dos obras: *La princesa Bebé* de Benavente, y *La Pasadera*, traducció de una comedia francesa de Mme. Gresat y Mr. Croiset.
 La primera l' escullí la Sra. Guerrero pera 'l seu benefici, ab lo qual conseguí que acudís á escoltarla un número y lluhit concurs, Pero hem de dir la veritat, l' obra no agradá á ningú, á pesar de haver sigut posada ab una

brillantés extraordinaria y representada ab veritable carinyo.

El Sr. Benavente es un inquiet. Eseriu bé, no 's pot negar; pero falta saber qu' es lo que 's proposa al escriure, ja qu' estém segurs que ni ell mateix ho sab. Pega als uns, fuetja als altres y no acontenta, ni convens á ningú ab aquest exercici continu de la sátira per la sátira.

Si á lo menos l'obra tingués consistencia... Pero aixó es precisament lo que li falta, y aixís no té res d' extrany que la representació transcurris lánguida y aburrida.

La beneficiada sigüé objecte de carinyosas demostracions.

**

La Pasadera es una aixeridíssima comedia que vejerem representar, si mal no recordém per la Mariani, ab tots els atreviments y gracias del original.

La versió castellana, més que una traducció es una atenuació. Tota la sal n' ha desaparegut, y encare més la picantor del pebre. Figúrinse una enciamada passada per aygua.

Aixís y tot l'obra se sosté y agrada; porque l'pensament que l'informa es enginyós, y está ademés admirablement construhida.

**

Demá dissapte, l'insigne Vitaliani inaugura en aquest teatro una nova serie de cinch funcions, en las quals anuncia la representació de *Maria Stuardo*, *La Straniera*, *Fernanda* y *Medea*.

Els amichs del gran art están d' enhorabona.

TÍVOLI

Ha vingut á substituhir á la companyia de sarsuela ica, la de opereta italiana *Cittá di Torino*.

Anit devia inaugurar sas funcions ab l'obra *Granatieri*.

CATALUNYA

Ha terminat sas tascas la companyia Cobeña-Morano,

havent realisat una regular campanya que tingué l' seu éxit culminant en *La Madre*, traducció del hermós y popular drama de 'n Rusiñol.

BOSCH

Mateo Falcone, es un' ópera en un acte del mestre allemany Zállner, conegut á Barcelona per las sevas composicions corals de carácter popular. L' assumpto es altamente dramátich y l' compositor l' ha sapigut intepretar en una forma brillant y sugestiva. La representació á cárrech de las Srtas. Parés y Homs y del Sr. Pascual sortí molt ajustada.

Lohengrin. Un éxit molt superior á lo que 's pot exigir de un teatro popular, quals preus son inverossimilment baratos. El tenor Raier (Riera) cantá la part de protagonista, suplint ab el coneixement del personatje, la deficiencia de las sevas facultats vocals. Pel nostre gust val més cantar bé, que tenir molta veu y no saberse'n valer. Tingué de repetir el *racconto* y la segona volta l' cantá en catalá.

La Sra. Bergeri feu un' Elsa delicada y interessant. Molt acertada la Sra. Julivert en el paper de Ostruda.

En quant al barítono Sr. Saludas y al baix Sr. Banquells estigueren á l' altura dels seus companys, compartint ab ells els aplaudiments del públich, dels quals ne participá aixís mateix el mestre Baratta que tractá l' obra ab gran respecte y fondo coneixement de la mateixa.

CONDAL

El Señor Ministro, de 'n Pompeyo Gener y l' Omedes, mes que un drama propiament dit es una sátira de carácter polítich y social qu' entranya una gran intenció.

L' obra, encare que interpretada ab ciertas deficiencias, y en un local poch adequat—jes molt gran el Condal!—sigüé escoltada ab gust y rebuda ab aplauso.

Pero, per haverse tancat el teatro, no s' han repetit las representacions de la mateixa, lo qual es una viva llásti-

ma, porque 'ls Srs. Ministres de teatro, á diferencia dels Srs. Ministres de la comedia política, quan deixan de actuar, no cobran cessantia.

NOU

Apaga y... vámonos, es una sarsueleta dels Srs. López Silva y Jackson Veyan, ab música del mestre Lleó, que ha sigut ben rebuda, mes que per la seva consistencia escénica, pel devassall de xistes y gracias ab qu' está adornada.

Aquesta facilitat de ploma, á falta de enginy pera trobar una idea nova y combinarla bé, es el fort de la major part dels autors de Madrid.

Com cad' any per 'quest temps, el senyor Febo comensa á gallejar; conseqüencia d' aixó, la caló apreta d' un modo espatarrant.

Volverán las oscuras golondrinas sus nidos á formar;

y altre cop, els teatros, solitaris á veure's tornarán.

El públich elegant de la Guerrero anirá á estiuhejar

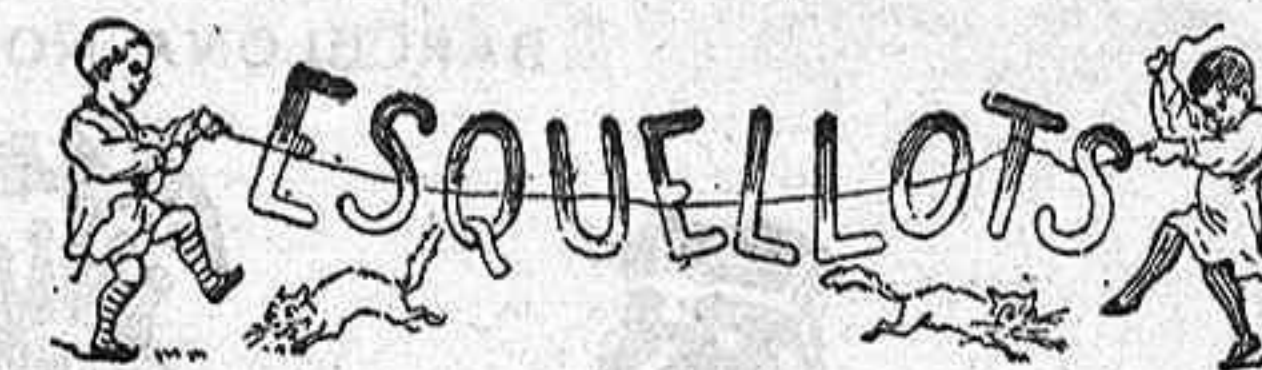
al Vernet, á San Pol, á la Tarumba ó més enllá de Sans...

Y 's tancarán las portas de Talfa, y haurém de contentar'ns

ab l' art modest que 's dona al Paralelo, que no deixa de sé art...

Y si no, aneu á veure al *Soriano* els gossos qu' ara hi ha.

N. N. N.

Las festas conmemorativas del quinquagésim aniversari de la fundació per en Clavé de la primera Societat coral han sigut dignas del seu objecte, per la forma popular y á la vegada de cultura ab que han sigut realizadas.

La cabalgata artística, el gran concert, el certamen literari-musical y per fi la festa del Tibidabo, manifestacions totas ellas de l' ánima del poble catalá, exuberant de nobles aspiracions y d' efusions cordials, deuen ser considerats com fruyts sabrosos del arbre que plantá l' immortal músich-poeta, y que durant tota la seva vida assahoná ab els seus neguits y regá més de una volta ab las sevas llágrimas.

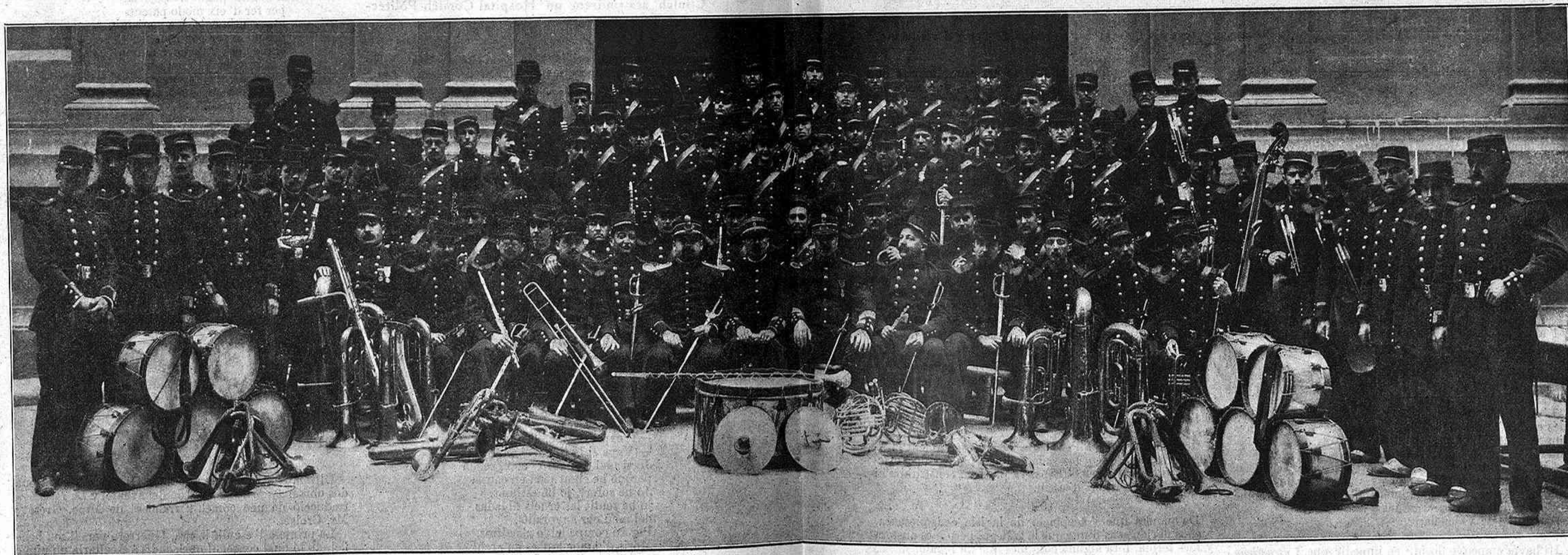
Clavé, exemple d' homes forts y abnegats, tenia fé en els seus ideals. Trenta tres anys fa que desaparegué del món dels vius y la seva obra admirable s' ha conaturat íntimament ab la manera de ser de Catalunya, per haver sigut el nostre poble qui se la feu seva y está cada día més joyós d' honorarla y enaltirla.

Als amichs, la veritat.

Estém contents, contentíssims del talent y la eloqüencia dels representants en Corts de la Solidaritat catalana.

Han dit cosas molt interessants, y las han ditas molt bé. Els mateixos enemichs han hagut de reconéixer las sevas grans condicions oratorias y políticas y de tractarlos ab la consideració que 's mereixen ells y las ideas que representan.

ELS FRANCESOS Á BARCELONA

Banda del segon regiment d' enginyers, dirigida per M. Alicot, que durant la passada senmana ha permanescut entre nosaltres.

BARCELONA NO ES EXCLUSIVISTA

—O sinó, que ho diguin els gallegos, y 'ls francesos y tots els que 'm fan l' honor de venir á visitarme.

Pero ¡ay! que molts de nostres diputats, que tant bé refilan, semblan aucells de pas.

* * *

Pera portar á terme una fructuosa acció política, caldria que no 's moguessin gayre de Madrid, y ells á cada punt tornan á Catalunya, com si sentissin anyoransas del niu matern.

Ara mateix, en el debat sobre la situació de Barcelona, fora dels Srs. Salmerón y Maciá, y apart del Sr. Cambó, qual estat de salut no li ha permés encare jurar el cárrechí, els quatre restants diputats barcelonins estavan ausents de Madrid.

Ja sabem prou lo que poden els afectes de familia, las exigencias dels negocis y fins els quebrantaments de salut... pero ¡a la guerra com á la guerra! S'ha de patir, s'ha de lluytar... Catalunya ho exigeix porque ho necessita.

No olvidin els diputats solidaris que la seva fermesa y la seva abnegació serán sempre la mesura de la fermesa y l'abnegació del poble que va depositar en ells la seva confiança.

Valencia ha demostrat el seu entusiasme solidari. Res han pogut las kábilas pera impedirho: res el govern per evitarho.

L'Assamblea regionalista resultá un acte grandió y més encare 'l meeting solidari, en el qual foren extraordinariament aplaudits els diputats catalans. La massa popular escampá pels carrers l'alé poderós de la idea nova.

L'impuls está donat. Y com que vé d'abaix á dalt, els que ab las sevas brutals amenassas tractaren de oposar-s'hi, han sigut agafats de plé á plé, empentats també d'abaix á dalt y no pararán fins á la lluna.

A la lluna de Valencia.

Hi havia empenyo decidit en impedir que 'l Brasileño realisés la seva excursió á Valencia.

Y el gobernador pintá las escenas tumultuarias que podían desarrollarse á la seva arribada, y la resolució del govern de donar llenya sense mirar á quí.

Y com encare aixís podia haverse optat pera realisar el viatge, feu saber als Srs. Carner y Sunyol que tots els expedicionaris, al entrar en el barco, serían *cacheados*.

Tant se valia dirlos:—Si voleu anar á Valencia á rebre las agresions de uns salvatjes y las caricias perforants dels mantenedors del ordre, ja hi podeu anar; pero en tot cas hi anireu completament desarmats, sense defensa.

Ja ho veuen els kabilenys valencians: ni una mare fa per un fill lo que feren per ells las autoritats mauritanas.

Entre las ofertas de terreno fetas pera alzar la casa de recreo que Catalunya projecta regalar al nostre Gran Jayo, s'hi conta la dels fills de l'hermosa y republicana vila de Cadaqués, consistent es l'isla Savanella.

¡Qu'hermós es aquell penyal planer, separat de la terra ferma per dos estrets canals! ¡Y quín ayre més embalsamat y més lliure s'hi respira!

* * *

Els braus cadaquesenchs apoyan la seva generosa oferta en algunas consideracions dignas de ser tingudas en compte.

Aquella costa y per consegüent l'isla Savanella, mira á Llevant y es per tant la primera terra espanyola que reb el bes llumenós del sol.

Y en el mapa de la Península, ocupa exactament la situació diametralment oposada á l'isla gallega de Cortegada, en la qual el rey d'Espanya projecta construhirs'hi també una residencia d'estiu.

* * *

De manera que l'acceptació de la isla cadaquesenca, menos florida sens dupte que la gallega, pero mes austera y mes ferma, fora alguna cosa mes que un regalo. Fora un símbol.

Un membre del il·lustre cos del ordre públic, veyent á dos baillets que 's barallavan, els descompartí á cops de garrot, atíats ab tanta furia, que la tranca se li partí sobre las tendras costellas de un de aquells infants.

Y quan indignat el públic, el reptava per aquest acte de barbarie, el policia digué:

—De esta manera merecen ser tratadas todas las costillas de los catalanes.

¿Qué fá 'l Sr. Ossorio? ¿Qu' espera? ¿Cóm es que no proposa al govern que nombri á n' aquest valent benemérit de la patria?

* * *

Encare que pot ser millor sería afavorirlo en una forma més práctica.

A n' aquests policías que segons diuen tenen tan mal génit á causa de la gana que passen ¿no fora mes oportú y sobre tot mes humanitari entregarlos cada día, en lloch de un garrot un pá de barra?

Aixís se podrien menjar l' arma, y no farían mal á ningú.

Uns versos que días enrera publicava *El Progreso*, comensan així:

«¡Qué se sepa y que se diga!
No todo el monte es orégano
ni por acá somos todos
ni tantos los solidarios
que con carlistas comulgan
y á los curas dan abrazos...»

Orégano, assonant de *solidarios*!... ¿Ahónt tindrà las orellas el sa-vata progresser? ¿A ca 'l manescal?

Sentim que després de tant temps de permanéixer oberta, l' Exposició Internacional de Bellas Arts, aquesta siga l' hora en que no s' haja franquejat l' entrada á las classes populars, encare que no fos més que 'ls dematins dels días festius.

El poble que no pot concorre als espectacles que allí 's donan tant sovint, té dret quan menos á veure las obras dels artistes. ¿No pesan sobre l' erari municipal els gastos de l' Exhibició? ¿No saldará l' Ajuntament el déficit probable que resulti de uns espectacles, aparatosos, en els quals será superior la despesa al ingrés? ¿Y qui sino 'l poble nudreix las arcas comunals?

* * *

Constituheix, donchs, una injusticia tancarli las portas de una Exposició artística, fentne objecte únich de distracció de las classes privilegiadas.

Una injusticia, y un desaire á la bona causa de la cultura popular.

En un banquet celebrat pels metjes municipals, el Doctor Macaya brindá per l' Alcalde, manifestant que tenia la seguretat de que si 's fés un plebiscit sería alcalde perpétuo de Barcelona.

Pot ser sí.

El Sr. Sanllehy sab fer lluhir el cárrech, ab la seva esmerada educació y sobre tot ab la seva senzillés, tan allunyada de tota pretensió embafadora.

Es per consegüent un funcionari decoratiu de molt bon género.

Una especie de Mr. Faure.

La menor cantitat possible de alcalde de R. O. y la major suma possible de alcalde popular.

El projecte de 'n Maura pera reconquistar á Catalunya, segons explicacions donadas per un home polítich que creu estar ben enterat, consisteix en lo següent:

Procurar que 's realisi á Barcelona una nova Exposició Universal, que l' Estat subvencionaria opíparament.

Després acabar ab tots els restos del terrorisme.

Y, per últim, organizar un nou viatge regi, ab motiu del qual se procuraría que las poderosas esquadras aliadas de Fransa y Inglaterra, vinguessin al nostre port á atronar l' espay ab el terratremol de las sevas salvas.

Y un programa, com se veu, espléndit y de molt so-
roll.

* * *

Jo no m' oposo gens ni mica á que 's realisi, sobre tot en lo relatiu á la celebració de un nou certámen universal.

Ara tot lo demés, que per en Maura será sens dupte lo principal, per Catalunya es lo de menos.

Y Catalunya no demana fastuositats ni canonadas... Mes prácticas son las sevas aspiracions, y aquestas persistiran á pesar de tot. Tot lo que 's realisi pera eludir el seu cumpliment, será gastar pólvora en salvas.

Ab gran satisfacció m' he enterat, de que la Presidencia del Consell provincial de Agricultura ha recaigut, per nombrament del govern, en l' ex-arcalde D. Guillém de Boladeres.

Agricolament el Sr. de Boladeres té un gran mérit.

Es un cultivador inteligentíssim de las patillas que decoran el seu rostre simpatiquíssim.

El govern, per tant, ha procedit ab gran acert al designar á un agricultor, qu' en aquest ram tan pelut fá la competencia á las panotxas de blat de moro.

Una bona idea del Sr. Rodón y Amigó, director de *Cataluña textil* notable revista técnica que veu la llum á Badalona:

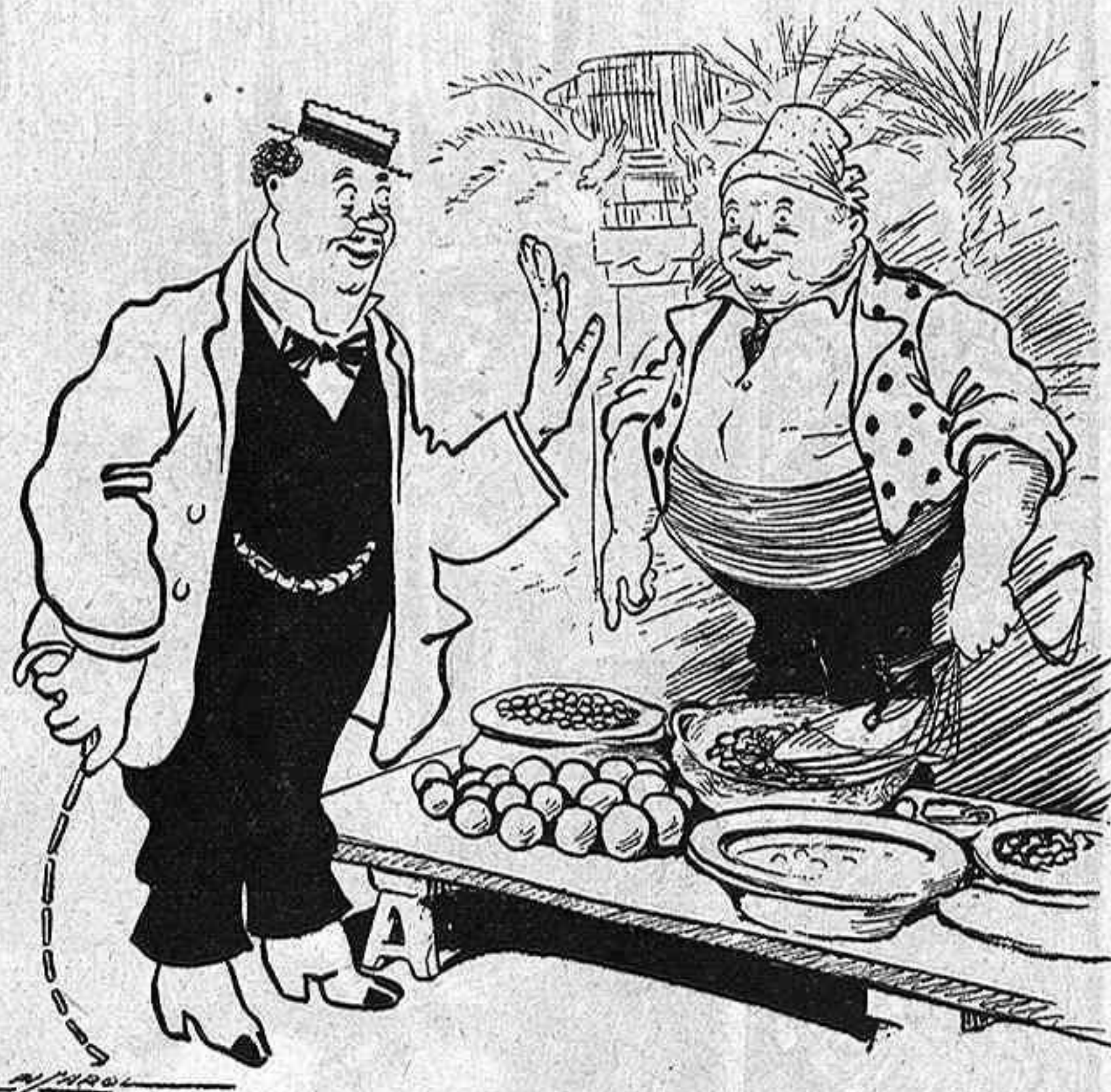
Proposa 'l Sr. Rodón que s' instituheixi la *Festa del Treball*, consistint en un públic concurs sobre temas de carácter industrial y premis en metálich als obrers que millor els desenrotllin.

Totas las associacions y entitats podrien oferir premis. La *Festa del Treball* se celebraría anualment el día primer de maig.

* * *

Ab aquesta festa y ab aquesta fetxa s' ennobliria y dignificaria l' ideal dels treballadors.

UNA PREGUNTA MOLT NATURAL

—¿Ne vol tres onsetes, sinyor?

—¿Ja us ha donat permís en Blasco Ibañez pera vendre xufas á un catalá?

Perque, la major perfecció, en el treball, no s'oposa ans bé tendeix á facilitar el compliment de l' aspiració de las vuyt horas.

¿Veuen? ¡Aixó sí qu' es sinceritat!

«Dígase lo que se quiera, cada uno de nosotros está, en más ó en menos, dominado por esta preocupación: *la de ganar dinero.*»

¿Saben d' ahónt l' he treta aquesta declaració tan hermosa? De *El Progreso*, el diari de don Alacandro.

Copiada la manifestació ¿quina falta hi fa el comentari? Es alló que diuen els juristas: «A confessió de part, rellevació de proba.»

Els lerrouxistas ja las hi cargolan en francés.

Pero ¡ay! en un francés de tal género, que fins temo que arribi á donar lloch á reclamacions diplomáticas.

Díu un d' ells en la *Gaceta* dels xinos, referintse á la suspensió del viatge á Valencia:

«Los solidarios han hecho *la gran tableau.*»

No invento res: *la gran tableau.*

Pero ¿no diuen que á la *Casa del Pueblo* hi ha una escola?

Y donchs ¿qué fa aquest noy?

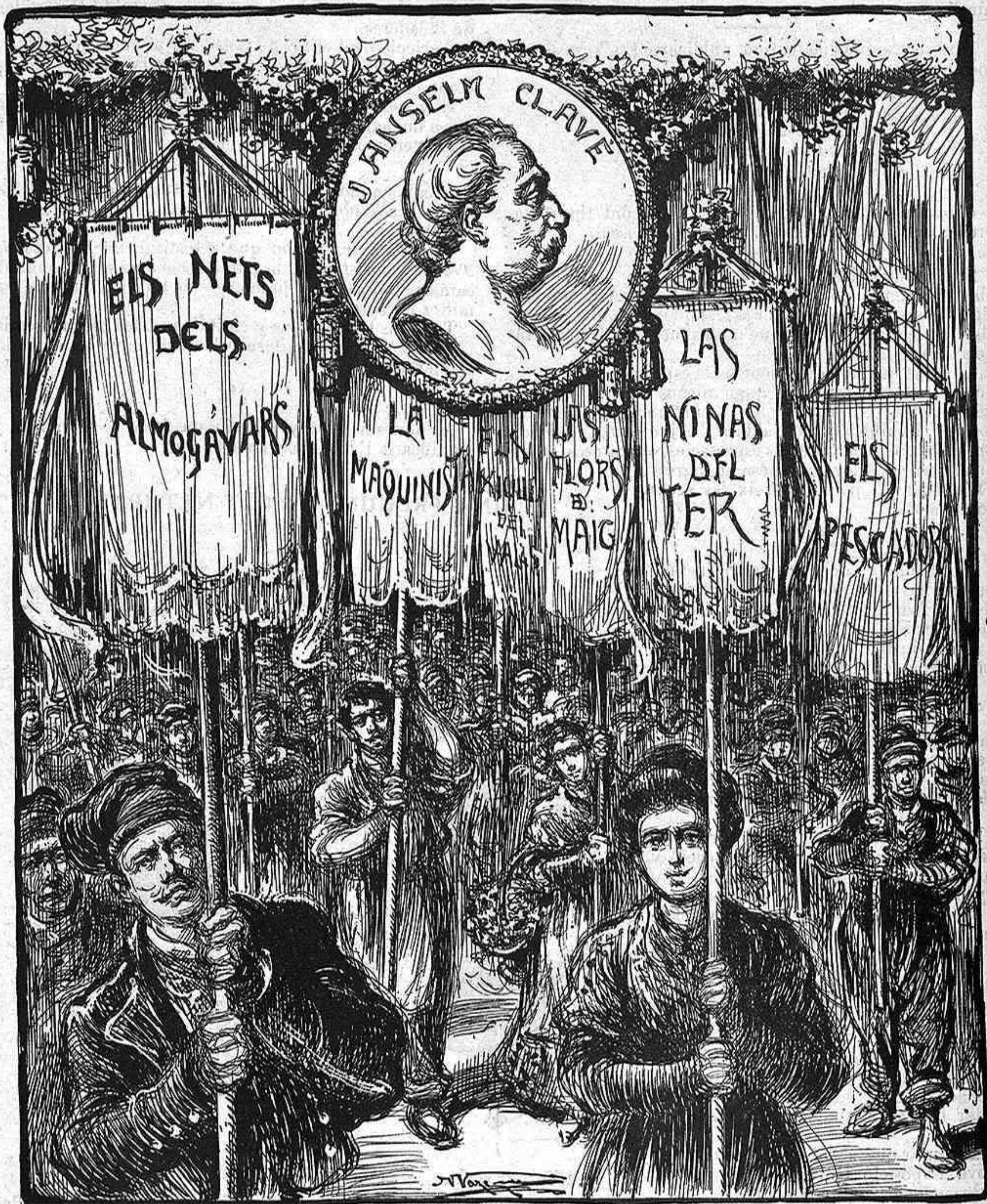
Apa; á estudiar, estudiar.

Pera poderse posar á escriure, primer se 'n ha d' aprendre.

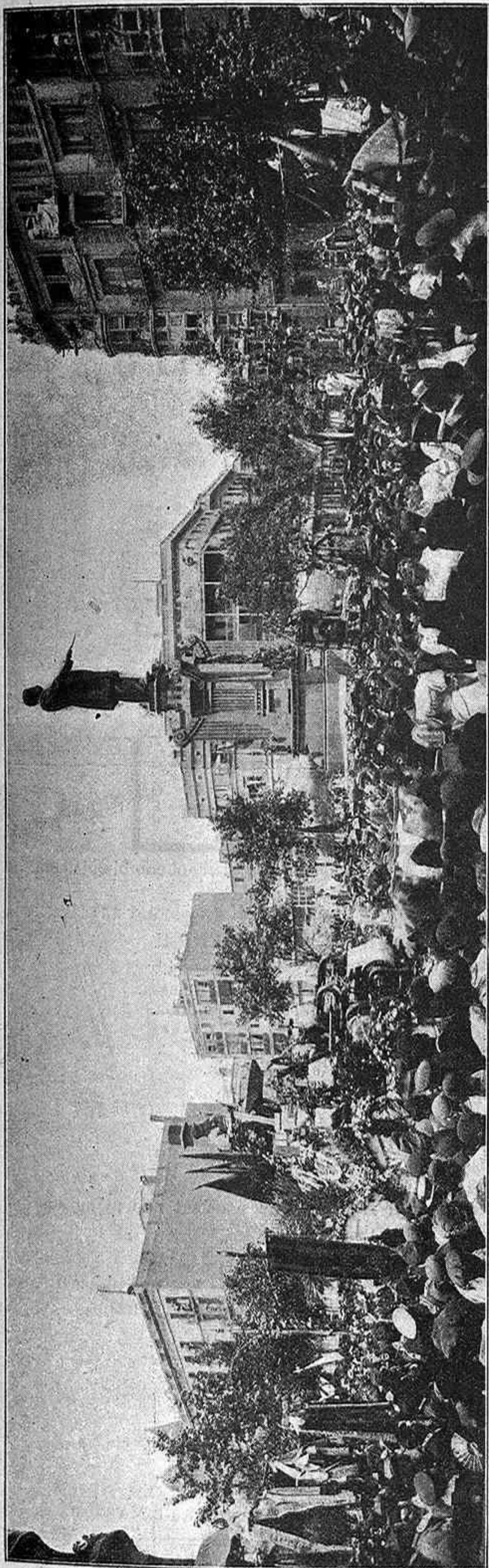
Llegeixo:

«Al marchar (de Madrid) el señor Lerroux dejó una

AL CANTOR DEL POBLE

LA ESQUELLA, en el cinquantenari de la fundació de la primera societat coral.

29 de Juny.—La gran Cavalcada Artística dedicada á la memoria de 'n Clavé, arriba al peu del seu monument.

carta para el presidente de la Asamblea (vol dir la republicana) pidiéndole certificación del acta de la última sesión, á fin de entablar querrela por injuria y calumnia contra los que le han acusado.»

—L' actitut me sembla bella.

—Pero ¿aixó es vritat?

—No sé:

quan haji vist la querella,
llavoras li respondré

Telegraffan de Lisboa:

«El rey don Carlos se 'n va á Pedras Salvadoras.»

Fa molt bé d' anarhi.

A veure si efectivament las pedras el salvan.

Perque, 'm sembla que si ha d' esperar la seva salvació de las midas que pren el ministre Joan Franco...

El *pasmo de Pontevedra* está d' alló més cremat ab dos diputats solidaris per lo que sobre el matonisme y la seguretad á Barcelona han dit al Congrès, y fins troba que en las sevas paraulas s' hi veu el *decidido propósito de influir en las determinaciones judiciales...*

L' acusació es graciosa.

Sobre tot, estampada en un diari que durant llarchs mesos no ha fet altra cosa que tractar de influir en la solució de cert assumpto, arribant—lo qual encare es més gruixut—al extrém de demanar apoyo á las nacions *extrangeras* pera que la pressió fes més efecte.

¿Ja se 'n ha olvidat d' aixó don Emiliano?

D' un article de la *Gaceta* dels xinos:

«Nosotros... iremos á proclamar... la libertad de *nuestro* pensamiento...»

¡Adorable ingenuitat!

«La libertad de *nuestro* pensamiento!...»

¿Pot dirse més clar que la llibertat, els lerrouxistas, no més la volen per ells?

Se veu que aixó de la *infamia*... (de las revelacions que sobre la seva conducta s' han fet á l' Assamblea, don Alacandro 'n diu una *infamia*,) l' ex-emperador del Paralelo no sab de quin modo agafarho.

En *El Progreso* del diumenge publica un escrit titulat «*Descubriendo la infamia.*» Pero en el del dilluns cambia el verb y ja posa «*Destruyendo la infamia.*»

Veyám si de modificació en modificació ens sortirà un día ab un «*Devorando la infamia.*»

Y acabarà per endossarnos un «*Digeriendo la infamia*» que deixarà ab un pam de nas als seus pacientíssims lectors.

Xascarrillo de postres:

En un establiment de banys:

—Senyora—dñu el metje á una dama de salut delicada, pero molt presumida en el vestir.—Es precis que fassi una mica d' exercici.

Interrupció del marit:

—D' exercici bé prou que 'n fá. Figuris, Sr. Doctor, que 's cambia 'l vestit sis vegadas cada día.

NOTAS DE CASA

Hem rebut:

De la casa Antoni Serra, uns vanos destinats á la propaganda dels seus acreditats productes farmacéutichs;

Del *Fomento de Sitges*, un elegant cartell anunciador d' aquella platja, sense rival entre las més hermosas de Catalunya;

Del *Centro Sarriánés*, una invitació pera assistir á la funció donada en el seu local el día de Sant Pere, en la qual se representá *La Mare*, de 'n Rusñol, y pera la vetllada musical-literaria celebrada el día següent; y

De la casa Cañadó, successor d' Aurigemma, el cartell-anunci de la Batalla infantil de flors que tindrà lloch al Parch el próxim diumenge.

La «Societat d' Obrers constructors de pianos» ens participa que, d' acort ab el *Teatre d' Idees*, prepara una serie de vetlladas dramáticas, en las quals se representarán obras dels autors mes moderns, comensant ab *Els mals pastors*, d' Octavi Mirbeau.

UN ABONAT DE LA EXPOSICIÓ

—¡Aixó de la ratlla passa!
Per deu miserables pelas,
idonan massa, donan massal

UN BON CONSELL

—Senyor Joseph, si baixa del tamboret,
tingui compte de no entrebancarse, que hi
ha moltes coronas.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA-ANUNCI.—*Ca-ta-ri-na.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Fitora—Fortiá.*
- 3.ª TARJETA.—*La mala sombra.*
- 4.ª ROMBO.—
S
S A P
S A B A S
S A B A T E R
P A T I R
S E R
R
- 5.ª CONVERSA.—*Cals.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Tal com vas te veühen.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Una noya jo conech
molt maca y aixerideta,
son nom es Margarideta
y crech s' está al Poble Sech.
Té un gran hu, molt bona bossa
y son pare es carnicer
que diners en gran va fer
en la invicta Zaragoza.
Mes la pobra está molt mal
perque quedá dos-tercera
al vení d' Hu-dos-darrera
qu' es el seu país natal.

J. SALLENAC

TARJETA

D. PAU MEL

SORT

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas un
aplaudit drama catalá.

MOKA SOKA Y C.^a

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Poble catalá.
4 3 1 4 3 2.—Prenda de casa.
1 4 3 2 4.—Nom de dona.
3 2 7 4 — > > >
7 2 4.—Parentiu.
5 2.—Beguda.
6.—Vocal.

JOAQUÍM MAIMÓ.—GINESTÁ
CONVERSA

- Escolta Clara.
—Qué?
—¿Sabs que la Irene usa un pentinat que m' agrada
molt?
—Ah, sí; es l' última moda.
—¿Que potser es la Rosalía quí la pentina?
—No, es un' altra més guapeta; es la... que tú has dit.

A. CARARACH

GEROGLÍFICH

X
I T I
I I I
I I
T I T

TRES CALANDRIS DE MASNOU

Antoni López, editor, Rambla del Mij, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EL MISTIC

per **Santiago Rusiñol**

(QUARTA EDICIÓ)

Un tomo. . UNA pesseta

CATÁLOGO ILUSTRADO

DE LA

actual **Exposición de Bellas Artes**

Un tomo. Ptas. 2

RECUERDO

DE LA

V Exposición Internacional de Arte

Un tomo. Ptas. 2

Eduardo Claparède

LA ASOCIACIÓN DE LAS IDEAS

Un tomo en 8.º Ptas. 4

J. ELIAS DE MOLINS

CATALUÑA

LA SOLIDARIDAD — LA MONARQUÍA
EL REGIONALISMO

Un tomo. Ptas. 0'50

JOSÉ NAKENS

Cuadros de miseria

Un tomo. Ptas. 3

La Higiene en el verano, por *Ciro Bayo*. Ptas. 2

H. GINER DE LOS RÍOS

ARTES INDUSTRIALES

Un tomo en 8.º Ptas. 3

REMEDIOS QUE CURAN

(MEDICINA CASERA)

Un tomo 1 peseta

Hipnotismo, Magnetismo y Sugestión

(PODER DEL PENSAMIENTO)

Un tomo 5 pesetas

Obra d' éxit:

FRUYT D' AMOR

PER

JOSEPH BURGAS

Un tomo. Ptas. 2

Del mateix autor:

Vidamor (poesías) 1 pta.

La Carn (drama) 1 »

Jordi Erín (diálech patriótic) . . . 0'50

Divagant... (monólech) traducció. 0'50

PRONTO SALDRÁ:

La ciudad de Barcelona

(GUÍA LOP)

Nueva edición, corregida y aumentada

Demá,

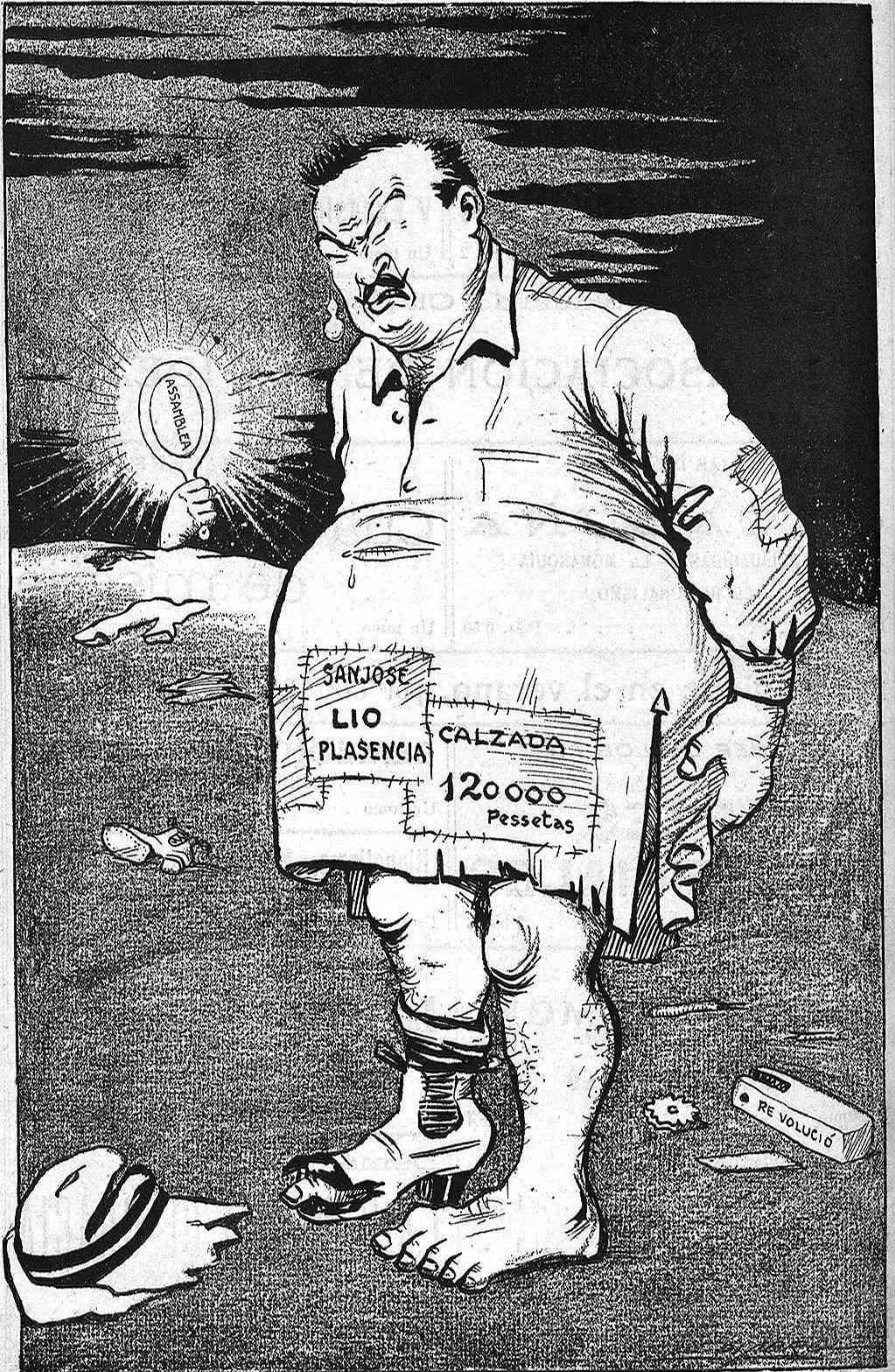
LA CAMPANA DE GRACIA

PUBLICARÁ

un' **AUCA** interessant

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

DESPRÉS DE L' ASSAMBLEA

¡Mireuvos cómo ha quedat!